

Konzervativně-liberální a křesťanské strany v Evropě

Ve dnech 24. – 25. října 2001 pořádal Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Konrad Adenauer Stiftung konferenci na téma *Konzervativně-liberální a křesťanské strany v Evropě*. Konference se konala při příležitosti 5. výročí stejnojmenné konference a 10. výročí založení Katedry politologie na Masarykově univerzitě. Jejím cílem bylo postihnout změny, ke kterým v posledních pěti letech došlo na poli zkoumání problematiky demokratických pravicových stran. Program konference byl rozdělen do tří tematických bloků, které směřovaly od obecného pohledu na tyto strany, přes analýzu jejich postavení v jednotlivých zemích k popisu jejich pozice v ČR.

První tematický blok se věnoval identitě evropských konzervativně-liberálních a křesťanských politických stran. Hans-Joachim Veen (Institut rozvoje politických stran ve střední a východní Evropě, Konrad Adenauer Stiftung, Bonn) se ve svém příspěvku *Identita evropských konzervativně-liberálních a křesťanských politických stran* zaměřil na fenomén nového typu lidové strany jako subjektu spojujícího konzervativní, liberální a křesťansko-demokratickou tradici s cílem vytvoření silné pravostředové formace, a na jejich odlišení od klasických stran reprezentujících jednotlivé orientace spojené v programatice lidových stran. Miroslav Novák (Katedra politologie FSV UK) ve svém příspěvku *Problémy demokratické pravice po konci bipolárního světa* shrnul nové otázky, se kterými jsou demokratické pravicové strany konfrontovány po změnách, ke kterým došlo ve světě na přelomu 80. a 90. let minulého století (ztráta hlavního nepřítele, nová témata – globalizace, posílení krajní pravice). V příspěvku *Srovnání postavení konzervativně-liberálních a křesťansko-demokratických stran ve střední a východní Evropě* se Michal Kubát (Katedra ruských

a východoevropských studií FSV UK) zaměřil na pozice demokratické pravice v ČR, Maďarsku, Polsku a ve Slovinsku, na otázku stability těchto subjektů a jejich voličské banky, přičemž vymezil jako relativně voličsky i organizačně stabilizované pravicové a pravostředové strany v ČR ODS a KDU-ČSL, v Maďarsku FIDESZ, MDF, SZDSZ a FKgP v Maďarsku a SDS ve Slovinsku. Maxmilián Strmiska (Katedra politologie FSS MU) se věnoval ve svém příspěvku *Křesťansky orientované strany a problém „složené“ stranicko – politické identity* některým stranickým subjektům, které byly přijaty do rodin křesťansko-demokratických stran poté, co samy směřovaly k této identitě a s jejich přijetím vyslovily souhlas již etablované křesťansko-demokratické strany, a subjektům, které byly naopak ze stranické rodiny vyloučeny. Uvedl také několik příkladů, kdy členové Evropské lidové strany nejprve kladli odpor přijetí nového subjektu z jejich mateřské země, a po jeho přijetí Evropskou lidovou stranu opustili.

Druhý tematický blok byl zaměřen na postavení konzervativně-liberálních a křesťanských politických stran v Evropě. Hans-Joachim Veen navázal na svou dopolední přednášku a věnoval se Evropské lidové straně jako subjektu organizujícímu na celoevropské úrovni moderní lidové strany. Ryszard Bobrowski (vydavatel *Středoevropského pohledu*, Varšava) ve svém příspěvku *Pozice křesťanských konzervativních a liberálních politických stran v Polsku* analyzoval příčiny a následky porážky polské pravice v parlamentních volbách v roce 2001. Otázka zařazení FPÖ po vzniku koalice ÖVP-FPÖ byla předmětem příspěvku Víta Hlouška (Katedra politologie FSS MU) *ÖVP, FPÖ a proměna vzorců fungování rakouského stranického systému*, který předložil důvody, proč nelze ve stávající situaci považovat FPÖ za antisystémovou stranu. Jozef Majchrák (IVO, Bratislava) ve svém příspěvku *Konzervativní, křesťansko-demokratické a liberální strany na Slovensku: formování, zkušenosti, stav* popsal vývoj slovenské

demokratické pravice od roku 1989 do současnosti. Petr Sokol (Katedra politologie FSV UK) se ve svém příspěvku *Mládežnické organizace pravicových stran v EU* zaměřil na fenomén celoevropských mládežnických organizací a na jejich ideologickou příslušnost.

Třetí tematický blok konference byl věnován vymezení pozice konzervativně-liberálních a křesťanských stran v politickém systému ČR. Blok byl primárně koncipován jako prostor pro reflexi tohoto tématu ze strany zástupců jednotlivých subjektů českého stranického spektra. David Šeich (ODS) se ve svém příspěvku *Pozice konzervativně-liberálních a křesťansko-demokratických stran na české politické scéně* věnoval klasifikaci stran české pravice a pravého středu z hlediska příslušnosti k jednotlivým ideovým proudům. Zpochybnil do značné míry deklarovanou pravicovost nejen KDU-ČSL, kterou označil jako „konzervativně křesťansko sociální“ subjekt, čímž reflektoval poměrně obtížné posouzení dominantní ideové orientace tohoto subjektu. Ve svém příspěvku do jisté míry zpochybnil i pravicovost US, kterou označil za stranu, zastávající liberální hodnoty a blížíci se spíše politickému středu. Martin Plíšek (KDU-ČSL) se ve svém příspěvku *Vliv opoziční smlouvy na vztah ODS a stran Čtyřkoalice* v retrospektivním pohledu dotkl motivů, které provázely vznik tzv. opoziční smlouvy a shrnul vývoj české pravicové stranické scény na pozadí geneze Čtyřkoalice. Petr Jančálek (DEU) přednesl krátký shrnující příspěvek na téma *Důvod vzniku a postavení DEU*. Jestliže tyto příspěvky obsahovaly, přes evidentně převažující tendenci autorů o komplexnější a méně „stranický“ pohled, řadu prvků, které měly své kořeny spíše v politické sféře, poslední příspěvek tohoto bloku téma opět přesunul zpět na politologickou rovinu. Ladislav Mrklas (Katedra politologie FSV UK) nazval svůj příspěvek *Malá politologická reflexe postavení konzervativně-liberálních a křesťansko-demokratických stran v politickém systému ČR*. Tento příspěvek se tematicky věnoval

několika základním problémům. Mrklas jednak zhodnotil hlavní tematické okruhy politiky české pravice v 90. letech, dále se věnoval zařazení jednotlivých českých pravicových stran do příslušných stranických rodin, přičemž jako hlavní kritéria pro toto zařazení použil sebereflexi stran samotných, jejich postavení z hlediska struktury nejdůležitějších konfliktních linií v české politice, ideologickou orientaci voličů těchto stran a příslušnost k mezinárodním stranickým internacionálám. ODA, ODS a US podle Mrklase stojí mezi rodinami konzervativních a liberálních stran, KDU-ČSL pak představuje středově orientovanou členku rodiny křesťansko-demokratických stran. U DEU je zařazení problematičké, Mrklas použil pro její zařazení specifickou rodinu českých „radikálně-antikomunistických“ stran.

Konference přispěla k bližšímu poznání vývoje, kterým prošly evropské konzervativně-liberální a křesťansko-demokratické strany na přelomu druhého a třetího tisíciletí, popsala dopad řady nových témat na jejich identitu a analyzovala postavení demokratických pravicových stran v systémech politických stran v západní a střední Evropě. Jednotlivé příspěvky rovněž dokumentovaly, k jakým posunům došlo v posledních pěti letech na poli výzkumu fenoménu evropských konzervativně-liberálních a křesťansko-demokratických stran.

Jakub Šedo

Český pohled na budoucí podobu EU

Po ustavení Senátu se v naší parlamentní praxi objevil institut veřejných slyšení Senátu jako takového a jeho výborů. Zatím posledním výborovým slyšením je to, které pod názvem „Český pohled na budoucí podobu EU“ uspořádal 1. listopadu 2001 senátní výbor pro evropskou integraci.